

דפים מא – מב

עט. האם יש חזקה במקרים הבאים:

- א. החזיק שנה, ומכר לאחר החזיק הלוקח שנה, ומכר לאדם שלישי החזיק שנה.
- ב. החזיק שנה, ומת, והחזיק בנו שנה, ומכר לאחר החזיק הלוקח שנה.
- ג. החזיק שנה ומת המרא-קמא, והחזיק שנה נוספת בפני הבן, ואח"כ מכר הבן את הקרקע לאחר, והמשיך להחזיק עוד שנה בפני הלוקח.

א. כשהמכירות נעשו בשטר, מתפרסם הדבר ומצטרפין שלשתן לשני חזקה, אבל כשמכר ללא שטר, אינם מצטרפים, כי המערער לא חש למחות כשראה שהמחזיקים מתחלפים בכל שנה.

ב. אם הלוקח קנה בשטר – מצטרפים, (ונחלקו ראשונים (רמ"ה ורשב"א) כאשר קנה כל שדותיו סתם, ולא שדה זו בפ"ע. וע"ע תומים ונתייה"מ קמד), ואם לאו אין מצטרפים. אבל היורש מצטרף עם המוריש לעולם, ואין צריך שטר. (ודעת הרמב"ן והרשב"א, שזה דוקא ביורש גדול, אבל בקטן – אינו מצטרף. ויש חולקין. ע' בראשונים ובסמ"ע קמד סק"ג).

ג. אם מכר הבן את השדה בפני עצמה, (י"א בשטר דוקא, וי"א אף ללא שטר. ע' בראשונים) – מתפרסם הדבר והרי זו מחאה גדולה, וצריך המחזיק להזהר בשמירת שטרו. (ואפילו לאחר ג' שנים בפני הלוקח, אינה חזקה, כי עצם קיומו של שטר המכירה מהווה מחאה נמשכת – ראשונים, עפ"י הסוגיא לעיל לא.). ואם מכר שדותיו בסתם – הרי זו חזקה, שאין שום דבר המוכח לומר שקרקע זו שהוחזקה ע"י אחר, נכללת במכירה הכללית. אם היורש היה קטן בעת מות אביו – אין חזקה בנכסיו כלל.

פ. א. המוכר קרקע בעדים וללא שטר, וקבל עליו אחריות, וטרפוה מאת הלוקח – כשגובה הלוקח, גובה גם מנכסים משועבדים?

ב. המלוה את חברו ללא שטר אלא בעדים – האם גובה מנכסים משועבדים?

א. רב אמר שגובה ממשועבדים, היינו, מלקוחות מאוחרים שקנו נכסים מאת המוכר. (ולא מצאנו מי שחולק עליו. ראשונים). אע"פ שמכירה זו אינה מתפרסמת בנקל, שהרי לא נעשתה בשטר, הלקוחות המאוחרים היו צריכים לחקור היטב האם מכר קודם לכן קרקע באחריות. ואם קנו ולא חקרו דים – הם שהפסידו לעצמם. (נחלקו הדעות אם צריך קבלת אחריות מפורשת או אף בסתם – ע' רא"ש. וע"ע בשאר שיטות הראשונים, בשער המלך – מלוה יא,ה).

ב. אינו גובה ממשועבדים, בין מיורשין בין מלקוחות – כן דעת רב ושמואל, שסוברים, שעבודא לאו דאוריתא. (ור' יוחנן ור"ל אמרו (להלן קעה): שגובה. והסיקו (קעו). 'הלכתא, מלוה ע"פ גובה מן היורשין ואינו גובה מן הלקוחות).

דף מב

פא. א. האם יש חזקה לשותף כשטוען קניתי מן השותף האחר?

ב. שותף שנמטע בשדה המשותפת ללא נטילת רשות מהשותף האחר – מה דינו?

א. אבוה דשמואל ולוי שנו, שלשותף אין חזקה. ואילו שמואל אמר שיש לו חזקה, והעמידו דבריו במקרים מסוימים – או כשטוען רק על חצי מסוים ולא כשטוען על כל הנכס, או להפך, על הכל יש לו חזקה, ולא כשטוען על חצי.

(ומפירושו רשב"ם משמע שהכל תלוי במנהג השותפין באופן חלוקת השימוש ביניהם, אם נוהגים שאחד מחזיק תקופת זמן ארוכה, אזי אין לו חזקה, ואם לאו – יש חזקה). ורבינא חילק בין נכס גדול, שיש בו כדי חלוקה, ששם מועילה חזקת השותף בנכס כולו, כי אין דרך השותפין שיושב אחד מהם לבדו זמן ארוך בקרקע. לעומת נכס קטן שאין בו כדי חלוקה, שאין מועילה החזקה. (וכתבו הראשונים דהכי קיימא לן).
 ב. אמרו שדינו כיווד ברשות, וכאריס. ונוטל חלקו בשבח שהשביח, אפילו בפירות העומדים ליבצר (רשב"ם). ואפילו בשדה שאינה עשויה ליטע, ששאר יורד שלא ברשות ידו על התחתונה, בשותף אין הדין כן וזוכה בשבח. (ואולם, אם הוצאתו יתרה על השבח, או אם אין שבח כלל – אינו נוטל את יציאותיו. – נמו"י, מובא ברמ"א קע"ג. ורבנו תם פרש שאינו נוטל אלא בשבח שבא ע"י יגיעתו ולא בשבח הבא מאליו).

דף מג

פב. א. המוכר (או נתן) קרקע לחברו – באלו אופנים יכול להצטרף עם אחר להעיד על אותה קרקע שהיא שייכת לקונה, ובאלו אופנים אינו יכול להעיד לו עליה?
 ב. מתי יכול שותף להיות עד על הנכס המשותף?

א. יכול הוא להעיד לו רק אם קיבל עליו אחריות שאם יגבוה בעלי חובותיו, יצטרך לשלם לקונה, אבל לא קיבל אחריות אנשים אחרים שאינם בעלי חובות שלו, אם יטרפו מהקונה בטענת 'גזולה' וכדו' – רק באופן זה אין לו נגיעה בדבר, להעמיד הקרקע ביד הקונה. אבל אם לא קיבל אחריות כלל, או אם קיבל אחריות דאיתי מעלמא – נוגע הוא ופסול להעיד לו. (ואם יש לו נכסים יותר מחובותיו, או שידוע שאין לו חובות – אינו נוגע בדבר – ע' להלן מהו. ובראשונים. ודוקא אם לא עשאה לאותה קרקע שמכר, אפותיקי, אבל עשאה אפותיקי (מפורש. ע' ראשונים וקוב"ש) – נוגע הוא. עפ"י תוס').

ב. השותף יכול להעיד רק כאשר נסתלק מחלקו ונתנו לשותף האחר. (ואפילו בלשון 'דין ודברים אין לי על שדה זו' מועיל, אם קנו מידו. (רשב"ם ועוד) וי"א שלא מועיל רק אם קנו במפורש את גופה של קרקע. ע' ראשונים). וגם אז, אינו יכול להעיד לטובת השותף אלא במילוי התנאים דלעיל – שקיבל אחריות דנפשיה ולא קיבל אחריות דעלמא.

(יש אופן שאין מועיל סילוק השותף, אם עדין יש לו צורך בנכס אצל השותף, כגון בס"ת של בני העיר, שגם אם יסלקו שנים מבני העיר את חלקם מן הספר, הלא עדיין יש להם הנאה הימנו).

פג. ראובן גזל קרקע משמעון ומכרה ללוי, ועתה בא יהודה לערער עליה ולומר 'שלי היא' – האם יכול שמעון הנגזל להעיד (עם עד נוסף) שאינה של יהודה?

לא. שנוגע בדבר, שמא נוח לו יותר להעמידה אצל לוי, כדי שאח"כ יוכל להוציאה ממנו בקלות. (שאפשר שנוח לו לדון עם לוי מלדון עם יהודה. וכן (ל'איבעית אימא'), אם יש עדים ליהודה, עדיף לשמעון לסלק מראש את זכות יהודה בקרקע, כדי שהקרקע תחזור אליו כאשר יוכיח בעדים שראובן גזלה ממנו. ואם ירד יהודה לקרקע, שוב לא יוכל להוציאו הימנה, שהרי יש כאן 'תרי ותרי').

(אם כבר התיאש שמעון מהקרקע, שיטת התוס' כאן, שיש יאוש בקרקע, ויש אופנים שכשר להעיד, וכדלהלן לענין מטלטלין. ואמנם לדעת הרשב"ם ועוד ראשונים (לתלמוד דידן) אין יאוש בקרקע – ע' שו"ע חו"מ שע"א, ובש"ך).

ואם שמעון מעיד שהיא שייכת ללוי, כיון שכבר פקעה זכותו מן הקרקע, שהודה שאינה שלו, עדותו כשרה – כן מתבאר מתוך הגמרא. וכן פסק הטור (לז, יז).